

Interrogation of witnesses- Haller's case

Community: [Solotvyn](#)

Author: Filip Litwin, Zwibrzyski

Document Type: Protocol

Date: June 06, 1935

Archive: САНJP Hm2/8658.4 + ГАИФО, г. Ивано-Франковск, ф. 2, оп. 1, д. 2054 (p.34)

Copyright: ГАИФО, г. Ивано-Франковск

Original text:

p.34

Spisany dnia 6 czerwca 1935 w kancelarii Urzędu gminnego w [Sołotwinie](#) przez przodow. Litwina Filipa, w obecności protokulanta poster. Zwibrzyskiego w sprawie zażalenia przeciwko [Majerowi Hallerowi](#) w [Sołotwinie](#), za nie uczciwe działanie na szkodę Izraelickiej gminy wyznaniowej w [Sołotwinie](#).

1) Świadek [Jonas Oliwer](#) s. [Leizora](#) i [Freidy](#) lat 42, zamieszkały w [Sołotwinie](#) na odpowiednie pytania podaje, że podpis umieszczony na zażaleniu przeciwko [Majerowi Hallerowi](#) jest jego własnoręczny, a okoliczności naprowadzone w tem zażaleniu podtrzymuje w całości i twierdzi, że o fakcie iż [Majer Haller](#) za miejsce na cmentarzu żydowskim pobrał od [Chaima Spigla](#) s. [Judy Herscha](#) z [Zarzecz](#) ... 500 zł. z której to kwoty w tym celu by w gminie wyznaniowej nie było funduszu sprowadził do kasu gminy wyznaniowej tylko 50 zł., zaś 450 użył na naprawę dachu na Bożnicy. Czy [Majer Haller](#), [Spigla Chaima](#) namawiał by kwotę tą tak podzielił nie wie bo z Spiglem osobiście nie rozmawiał a wersje te otrzymał od wielu ludzi których jednak nazwisk przypomnieć sobie nie może, nie wie też czy kwota 450 zł. pobrana od [Chaima Spigla](#) użyta została w całości użyta [sic!] na naprawę dachu w bożnicy. Od ludzi też słyszał, że [Majer Haller](#) na czynione mu zarzuty, że dochody gminy wyznaniowej są tak szczupłe że nie wystarcza na pokrycie płac służby gminnej poza rabinem ludność żydowska ...ciężarów nie zniesie, chwalił się, że dochody gminy wyznaniowej wystarczą (p. 34a) na pokrycie płacy nowego rabina, lecz dotychczas on umyślnie starał się by do kasy gminy wyznaniowej wpływały jak najmniejsze dochody a to w tym celu by nie było czem pokryć roszczeń rodziny zmarłego [rabina Gelesa](#) z którym on żył w nieprzyjaźni i jako przykład naprowadził to zajęcie z Chaimem Spiglem mówiąc, że mogło do kasy wpłynąć 500 zł a on się postarał tak, że do kasy gminy wyznaniowej wpłynęło tylko 50 zł a 450 zł Spigel przeznaczył na naprawę dachu na Bożnicy.

Osobiście jest znana mu sprawa, że [Majer Haller](#) nest w bardzo złych stosunkach majątkowych, do tego stopnia, że sprawę różnych [sic!] długów oddał do Urzędu Rozjemczego w Sołotwinie mianując się nieprawnie rolnikiem jakkolwiek jest tylko kupcem i sprawa to została przez adwokata [Dr. Lachsa](#) z [Kołomyj](#) oddana na drogę sądową w Sołotwinie i 13/6 br. odbędzie się już w tej sprawie rozprawa sądowa. Adwokat ten też czyni starania otwarcia konkursu[Majerowi Hallerowi](#). Czy [Majer Haller](#) dostarczał jakiś materiał drzewny ze swoich przedsiębiorstw dla gminy wyznaniowej tego nie wie. Wie natomiast o tem, że [Majer Haller](#) przeprowadzając wybory rabina do Komisji wyborczej pozwał tylko wyłącznie swoich ludzi pomijając wszystkie stowarzyszenia te których członkowie są mu przeciwni, jak np. "[Agudat Izrael](#)" "[Talmud-Tora](#)". Słyszał też od ludzi, że [Majer Haller](#) chwalił się że nic sobie z nikogo nie robi gdyż ma wpływy u władzy. Na ostatku dodaje, że wszystkie niezgody pomiędzy (p. 35) żydami w okręgu Sołotwiskim są jedynie przez Majera Hallera którego całe społeczeństwo żydowskie wskutek tego jako siejącego nienawiści chciałby [sic!] pozbyć się z kahału,

a wówczas napewno zapanowałby największy spokój wśród żydów.

Po odczytaniu podpisał [Jonas Oliwer](#)

2) [Mendel Glanz](#) s. [Józefa](#) i [Lei](#) lat 27 kupiec w [Sołotwinie](#) na stosowne pytania podaje, podczas pertraktacji prowadzonej z Majerem Hallerem w celu zapobieżenia wyborom nowego rabina gdy świadek między innymi będąc w delegacji czynił wyrzuty, że nowego rabina nie będzie czym opłacać bo w kasie gminy wyznaniowej nie ma pieniędzy, [Haller](#) odpowiedział im, że to już jest jego rzecz gdyż on na umyśle tak robi by w kasie pieniędzy nie było, a to w tym celu by rabin [Geles](#) który wówczas jeszcze żył nie mógł uzyskać z gminy wyznaniowej swojej należności u jako przykład podał, że [Chaim Spigel](#) miał wpłacić do kasy gminy wyznaniowej 500 zł. a wpłacił tylko 50 zł a z reszta pieniędzy zrobił tak by było dobrze.

Wiadomem mu jest również, że [Majer Haller](#) materialnie jest zupełnie zrujnowany i wszustkie jego majątkości są pod egzekucją.- Pozatem świadek nic więcej podać nie może.-

[Mendel Glanz](#)

(p. 35 a)

3) [Gedale Blei](#) s. [Dawida](#) i [Chany](#) lat 45 kupiec w [Sołotwinie](#) na stosowne pytanie podaje że pozatem iż [Majer Haller](#) materialnie jest zrujnowany ma straszne długie ciągle egzekucje i licytacje nic mu więcej nie jest wiadomem, a szczególnie by [Majer Haller](#) działał na szkodę gminy wyznaniowej.-

Po odczytaniu podpisał ???

4) [Motel Kierschmer](#) syn [Jakóba](#) i [Triny](#) lat 21 kupiec w [Sołotwinie](#) na zadawane mu pytania w sprawie Majera Hallera podał, że żadnych wiadomości nie posiada.

[Motel Kierschmer](#) [sic!]

5) [Józef Andacht](#) s. [Abrahama](#) i [Debory](#) lat 51 kupiec w [Sołotwinie](#), na stosowne pytania podaje, że w simie br. będąc wraz z innymi z delegacją u Majera Hallera w celu zawarcia ostatecznej zgody by zapobiec tym różnym i niezgodom wśród Żydów wywiązała się mowa na temat rabina i gdy Majerowi Hallerowi przedstawiono zły stan kasy gminy wyznaniowej [Haller](#) wyraził się że rachunki można różnie prowadzić i on na umyśle w ten sposób prowadzi by pieniędzy w aksie nie było a to w tym celu by rabin geles z którym [Haller](#) żył w niezgodzie nie mógł uzyskać z gminy wyznaniowej swoich należności. (p. 36) [Ciąg dlaszy zeznania Andachta] Następnie słyszał od ludzi, że gdy [Chaim Spigel](#) miał wpłacić do gminy wyznaniowej za plac na cmentarzu 500zł. [Haller](#) miał dl kasy gminy wyznaniowej wciągnąć tylko 50 zł a 450 zł wziął do boznicy. Wiadomem mu też jest że [Majer Haller](#) jest materialnie zupełnie zrujnowany i ma być przeciwko niemu otwarty konkurs, dalej zaznacza że wszystkich nieporozumień i nienawiści wśród żydów w [Sołotwinie](#) jest powodem [Majer Haller](#) który zawsze i z każdym robi intrygi, przytem się chwali, że chociaż wszyscy żydzi sa przeciwko niemu nic mu nie robią gdyż ma wszędzie drzwi otwarte u największych panów i jako takiego społeczeństwo żydowskie chciałoby usunąć z przewodnictwa kahału a tylko w tym celu by nareszcie zapanował spokój wśród żydów, którzy nie wyłączając nawet młodzieży i dzieci intrygi Hallera w straszny sposób na sobie odczuwają i dlatego obawiają się by Haller nie przeprowadzał wyborów do kohału gdyż nie mają do niego zaufania, a to dlatego że [Haller](#) w skład Komisji wyborczej powołał tylko swoich zwolenników pomijając innych godnych zaufania ludzi.

Po odczytaniu podpisał [Józef Andacht](#)

6) (p.36a) [Samuel Scheiner](#)(?) s. [Mozesa](#) i [Debory](#) lat 53, kupiec w [Sołotwinie](#) na stawiane mu pytania podaje, że w sprawie Majera Hallera jakoby on działał na szkodę kasy gminy wyznaniowej nic mu nie jest wiadomem, natomiast wśród ludzi słyszał, że [Haller](#) materialnie jest zrujnowany a przytem jest powodem różnych zatargów wśród żydów.

Po odczytaniu podpisał [Samuel Scheiner](#)

7) [Majer Haller](#) s. [Eljasza](#) i lat 51 zamieszkały w [Sołotwinie](#), na pytanie zarzuty jakoby działał na szkodę Izraelickiej gminy wyznaniowej podaje że są nieprawdziwe i stanowczo przeczy jakoby skłaniał [Chaima Spigla](#) by ten płacił należność za plac na cmentarzu ccczęść do gminy a część na bożnicę, natomiast wyjaśnia że [Chaim Spigel](#) sam przy złożeniu pisemnej deklaracji ofiarował 50 zł. do kasy gminy wyznaniowej, 50 zł na stowarzyszenie pogrzebowe, zaś 400 zł na naprawę dachu bożnicy, deklaracja ta znajduje się w aktach gminy wyznaniowej.- Dalej wyjaśnia, że nigdy na szkodę kasy gm. Wyznaniowej nie działał a zarzut ten iż działał w tym kierunku by dochody gminy były jak najniższe by nie było czym pokryć roszczeń [rabina Gelesa](#) twierdzi iż jest (p.37) nie uzasadniony gdyż należytość [rabina Gelesa](#) do dnia jego śmierci jest w całości wyrównana. W ostateczności podaje, że zarzuty naprowadzane w doniesieniu są nieprawdziwe jak zwykle bezpodstawnie, a jako dowód oświadcza, że za te same zarzuty sprawa obecnie jest w sądzie grodzkim w [Sołotwinie](#).

Po odczytaniu podpisał [Majer Haller](#)

8) Świadek [Jonas Oliwer](#) dodatkowo podaje że fakt o tem, że robi na umyślnie tak by w kasie gminy wyznaniowej nie było pieniędzy [Majer Haller](#) wyraził się osobiście w Urzędzie gminnym do adwokata Dr. [Topffa](#) i jego syna [Berteka](#) którzy okoliczność tę potwierdzają.

[Jonas Oliwer](#)

9) [Chaim Spigel](#) syn [Judy Herscha](#) i [Gitli](#) lat 46 kupiec z [Zarzecz](#)....na stosowne pytania podaje, w kwietniu 1934 gdy zmarł jego ojciec [Juda Hersch Spigel](#) udał się do przewodniczącego gminy wyznaniowej Majera Hallera by załatwić sprawę miejsca na cmentarzu. Zarząd kahału naczele z Majerem Hallerem zarządał od niego po dłużnych targach 500 zł za plac na cmentarzu, a na jego pytanie dlaczego jak raz musi płacić 500 zł Mejer Haller wytłumaczył mu, że stego tytułu iż ojciec jego uchodził za zamożniejszego kupca a kahał potrzebuje dokończyć dach na "Synagodze" co ma kosztować około 400 zł. Więc musi tę kwotę zapłacić.- Na powyższe zwiadek się chętnie zgodził oświadczając że daje 400 zł na dach "synagogi" przytem sobie zastrzegł by mu wolno było umieścić tablicę pamiątkową w Synagodze, dalej się zgodził dać 50 zł. do kasy gminy wyznaniowej 50 zł. na stowarzyszenie pogrzebowe, a 50 zł. na doksztalcenie biednych dzieci, czyli razem 550 zł. przytem spisany został odpowiedni protokół który on podpisał w kilkanaście dni po pogrzebie. Pozatem niema żadnych innych wiadomości.

Po odczytaniu podpisał: [Chaim Spigel](#)

Spisał: Komendant Posterunku Litwin

English translation:

June 6, 1935

This is a protocol of police interrogation of witnesses in the case of [Majer Haller](#).

The witnesses were:

- 1) [Jonas Oliwer](#), son of [Leizor](#) and [Freida](#), 42 years old, a merchant in [Solotvin](#);
- 2) [Mendel Glanz](#), son of [Jozef](#) and [Lea](#), 27 y.o., a merchant in [Solotvin](#);
- 3) [Gedale Blei](#), son of [Dawid](#) and [Chana](#), 45 y.o., a merchant in [Solotvin](#);
- 4) [Motel Kierschmer](#), son of [Jakob](#) and [Trina](#), 21 y.o. a merchant in [Solotvin](#);
- 5) [Józef Andacht](#), son of [Abraham](#) and [Debora](#), 51 y.o. a merchant in [Solotvin](#);

Interrogation of witnesses- Haller's case

Published on JEWISH GALICIA & BUKOVINA (<http://jgaliciabukovina.net>)

6) [Samuel Scheiner](#), son of [Mozes](#) and [Debora](#), 53 y.o. a merchant in [Solotvin](#);

7) [Majer Haller](#), son of [Eljasz](#) and ?, living in [Solotvin](#);

9) [Chaim Spigel](#), son of [Juda Hersch Spigel](#) and [Gitl](#), 46 y.o. a merchant from [Zarzecze](#).

Except for numbers 3, 4 and 6 all witnesses told the story of Chaim Spigel's payment. [Chaim Spigel](#) admitted that he agreed to the arrangement of the payment. [Samuel Scheiner](#) and [Motel Kierschmer](#) testified they knew nothing about the case. [Gedale Blei](#) said he was aware about Haller's financial problems but knew nothing about his "wrong doing" to the community budget. [Józef Andacht](#) mentioned also that Haller appointed only his supporters to the election committee. [Jonas Oliwer](#) generally repeated the [accusations](#) he had set before to the authorities.

Source URL: <http://jgaliciabukovina.net/node/133845>